

КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ВУЗЛІВ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ КРУПНІШОГО МІСТА

Туривненко О. С., бакалавр архітектури
Національний авіаційний університет

Анотація. Концепція формування функціонально-планувальної структури вузлів ділової активності. У статті пропонується підхід до визначення і моделювання функціонально-планувальної структури вузлів ділової активності у крупнішому місті, виходячи з умов і вимов до їх містобудівного розташування, кількості і видів ділових функцій і значимості на світовому, державному, міському, регіональному рівнях. Виявлено взаємозв'язок між розташуванням ВДА в структурі планувальних зон міста, їх функціональною насиченістю та значимістю.

Ключові слова: вузол ділової активності, ділова функція, міське середовище.

Аннотация. Туривненко О. С. Концепция формирования функционально планировочной структуры узлов деловой активности. В статье предлагается подход к определению и моделированию функционально планировочной структуры узлов деловой активности в более крупном городе, исходя из условий и произношений к их градостроительному расположению, количеству и видам деловых функций и значимости на мировом, государственном, городском, региональном уровнях. Обнаружена взаимосвязь между расположением ВДА в структуре планировочных зон города, их функциональной насыщенностью и значимостью.

Ключевые слова: узел деловой активности, деловая функция, городская среда.

Annotation. Turivnenko O. S. Conception of forming of a functionally plan structure of knots of business activity. In the article approach is offered to determination and design of a functionally plan structure of knots of business activity in more large town, coming from terms and pronunciations to their town-planning location, amount and types of business functions and meaningfulness on world, state, city, regional levels. Found out intercommunication between the location of VDA in the structure of plan areas of city, by their functional saturation and meaningfulness.

Keywords: knot of business activity, business function, city environment.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень. Проблема створення сприятливого середовища для життєдіяльності людини – одна з найбільш актуальних у сучасній теорії містобудування й архітектури і стосується в першу чергу ергономічності та сомасштабності навколишніх людини просторів, виразності архітектурних рішень, можливості оточення природним середовищем, питань економічної доцільності проектів, матеріальної вигоди.

Пошуки рішення даної проблеми приводять до зіткнення інтересів органів державного й місцевого самоврядування, що регламентують види й форми використання територій, через законодавчі й інші нормативні акти. Разом з тим, сформоване міське середовище також диктує стилістику й межі можливих рішень.

Другу сторону представляють споживачі, що сприймають середовище як об'єкт використання, замовники, що пред'являють власні вимоги, до якісних показників середовища. Архітектор, з огляду на сформовану ситуацію, потреби замовника й нормативні вимоги проектною діяльністю міняє існуюче міське середовище.

Проблематика сучасного міського середовища Києва виступає у вигляді ряду конфліктів: між характером використання території і її природним потенціалом; між технологією й людиною; між архітектурними формами й часом – моральне старіння естетичних параметрів елементів міського середовища; між старим й новим – місто з історичним шаром; між індивідуальним і суспільним, що відбиває суперечливу структуру міського середовища; між архітектурним об'єктом і середовищем, що відбиває широко-об'ємну модель проектування, будівництва й реконструкції.

Говорячи про можливість зміни сучасного міського середовища, можна виділити кілька підходів:

- оптимізація законодавчих і нормативних актів, у тому числі місцевих нормативів;
- скоординована діяльність архітекторів-планувальників, що формують середовище, у рамках цих нормативів і кола потреб населення.

Сучасне відношення містобудівного кодексу до питання формування середовища наступне: при розробці містобудівної документації щодо містобудівного планування розвитку територій і поселень (і про їхню забудову) розробляються схеми зонування територій, що визначають вид використання території і обмеження на їхнє використання для здійснення містобудівної діяльності. Підготовка містобудівної документації по розвитку поселень повинна здійснюватися на основі встановлення територіальних зон наступних видів: житлові зони; суспільно-ділові зони; виробничі зони; зони інженерної й транспортної інфраструктур; рекреаційні зони; зони сільськогосподарського використання; зони спеціального призначення; зони військових об'єктів, інші зони режимних територій.

Міське середовище містить три види територій: природні – землі, що не є засвоєними та урбанізованими, що мають статус заповідників, природних парків, водойми, відкриті простори; житлові території – освоєні під різні типи житла; суспільні території – об'єкти суспільного використання й зони, що ставляться до даних об'єктів – суспільно-ділові, виробничі, рекреаційні, торговельні й інші.

Однією з можливостей створення сприятливого середовища є використання методик стратегічного планування, що визначає цілі, завдання й методи формування середовища для життєдіяльності людини. Дана методика дозволяє виявити не лише досяжні параметри середовища, але й реальні можливості функціональних вузлів міста, зокрема, вузлів ділової активності, на основі яких будуть базуватися програми й проекти стратегічного плану розвитку планувальної структури міста.

Вузол ділової активності – це особливий елемент міської структури, у якому відбувається зосередження та здійснення основних ділових функцій міста – представницької, проектно-наукової, фінансово-правової та громадської. Кожна з перерахованих вище функцій містить 2-3 підфункції, залежно від спеціалізації вузла на містобудівному рівні.

Територія кожного вузла ділової активності не є автономною; вона має потребу в забезпеченні інженерними й транспортними комунікаціями,

регулюванні щільності забудови, установці зв'язків з іншими видами територій. Реагуючи в кожному конкретному випадку на необхідний вид використання, архітектурне середовище вузлів міської активності стає різноманітною й здобуває якісно нові характеристики.

Зв'язки вузлів ділової активності з міським середовищем (їхня кількість та значимість) залежать в першу чергу від типу вузла ділової активності. Можливо виділити два типи зв'язків: зовнішні та внутрішні. Зовнішні зв'язки формуються міським середовищем; вони спрямовані від вузла ділової активності назовні, тобто забезпечують реалізацію інших функцій міста. Зв'язки внутрішні спрямовані на реалізацію ділової функції міста у вузлі ділової активності іншими міськими функціями. Деколи ці два типи функцій є взаємозалежними. Якщо ж ці зв'язки забезпечують залежну реалізацію функції у двох вузлах ділової активності, вони є рівнозначними.

Виділення основних особливостей існування та пріоритетів подальшого розвитку є базовим завданням при розробці функціонально-планувальної структури вузлів ділової активності. Основні показники, що визначають їхній розвиток – місце розташування вузла щодо загальноміського центра, його функціональна насиченість і значимість.

Значимість вузла ділової активності може бути різноманітною; залежно від масштабу розглядаються певні види вузлів. В Україні (здебільшого, у Києві) представлені вузли: державного, регіонального, міського, районного, одиночного значення.

У світі також існують вузли міждержавного й світового значення; вони найчастіше є спеціалізованими й можуть бути представлені цілим комплексом будинків. Неспеціалізованими вони є лише в тому випадку, якщо головним завданням було створення багатфункціонального ділового центру з великою кількістю функцій (ділові райони столиць), а не концентрація однієї (штаб-квартири установ світового і міждержавного значення).

Вузол ділової активності державного й регіонального значення найчастіше є вузькоспеціалізованим. Планувально він найчастіше представлений як окремо розташований будинок значного об'єму, що є домінантою в навколишній забудові (рідше – в ансамблі). Вузли регіонального значення рідше можуть бути поліфункціональними, але навіть у такому випадку значимо представлено 2-3 підфункції. Вузли міського значення є найрізноманітнішими за функціональним насиченням – від однієї (найчастіше, банківсько-фінансової або представницької) до повного набору функцій (у найбільших ділових центрах). Планувально це може бути окремо стоячий будинок або домінанта ансамблю. Вузли районного значення найчастіше містять невелику кількість функцій; вони призначені для обслуговування певної частини міста, тому спеціалізовані на потреби району їхнього розташування і відносно невелику кількість людей. Вузли районного значення рідко представлені окремими спеціалізованими будинками (тільки для представницької або банківсько-фінансової підфункції); звичайно це будинок, частина якого використовується іншими міськими функціями

(житлова, виробнича, торговельна й т. п.), і яке вписано в існуючу забудову. Узли одиночного значення практично не характерні для ділової функції міста. Вони представлені тільки банківсько-фінансовою й громадсько-організаційною функціями. Перша представлена навіть самими дрібними відділеннями для найбільшої доступності для споживача. Друга (при одиночному значенні) є вузькоспеціалізованою і затребуваною обмеженою кількістю людей.

Відповідно до проведених натурних досліджень (на прикладі міста Києва) і узагальнення статистичних даних і результатів наукових досліджень за аналогічною тематикою, по ознаці місця розташування щодо загальноміського центру узли ділової активності діляться на наступні типи: у межах загальноміського центру; у зоні активного впливу центру ($R= 1-2$ км від меж загальноміського центру); у серединній зоні ($R= 5-7$ км від зони активного впливу центру); у периферійній зоні (далі за серединну зону).

Узли ділової активності, що розташовуються в загальноміському центрі, найчастіше є спеціалізованими, і, як мінімум, міського значення, тобто в них реалізується одна-дві ділові підфункції. Частіше в загальноміському центрі розташовуються адміністративні й торговельні будинки. Таким чином, ділові будинки раціонально розміщати в центрі міста в тому випадку, якщо вони взаємодіють із адміністративними або здійснюють суміжні з ними дії. Узли ділової активності, що перебувають у зоні активного впливу загальноміського центру, мають можливість повноцінного використання його громадських об'єктів: місць праці, навчальних закладів, торговельних і розважальних центрів. Разом із цим, прилеглі до центру узли ділової активності вирізняються слабким розвитком включених у них природних та озеленених ділянок і орієнтовані на комерційне використання територій. Узли ділової активності, що перебувають у серединній зоні, мають найбільш оптимальне місце розташування, що дає їм можливість існування в сприятливих екологічних умовах. Природний розвиток міського середовища в даній групі повинен бути спрямованим на створення якісних умов, тобто інтенсивний соціально-екологічний розвиток структури вузла ділової активності відповідно до його типу. При цьому, якщо існує планувально-функціональний зв'язок із центром і іншими зонами міста (наприклад, магістраль), здійснюється взаємозв'язок центрів ділової активності між собою. Для вузлів серединної зони також характерна поліфункціональність з меншою значимістю закладів, що його складають. За кількістю функцій, можуть використовуватися будь-які рішення – як значна концентрація однієї функції в одному вузлі, так і створення поліфункціональних систем. Узли ділової активності, що перебувають у периферійній зоні, не мають можливості постійного використання багатфункціональної структури громадських об'єктів центру, але перебувають у найкращих екологічних умовах і, в окремих випадках, зливаються із природним середовищем. Громадські об'єкти даної групи повинні вирізнятися не кількісними, а якісними показниками, тобто вузькою профільністю закладів. Відбувається повернення до обмеженої

кількості функцій в одному вузлі ділової активності, але при цьому їхня значимість стає невисокою. У містобудівній практиці відомі спроби винесення значимих на регіональному рівні вузлів ділової активності до периферійної зони задля уникнення проблем із їх характерною особливістю циклічного використання (ділові заклади використовуються лише у робочий час; на його початку велика кількість людей одночасно прибуває до закладу, у кінці – залишає). Однак, таке розміщення не забезпечує всіх необхідних зв'язків значимих ділових центрів із іншими структурами, і тому є неефективним.

Таким чином, основні пріоритети розвитку, ресурсний потенціал і місце в містобудівній системі визначають основну місію вузлів ділової активності. Розкриття цієї місії у вузлах, дещо віддалених від центру міста, буде сприяти придбанню конкурентних переваг і дасть можливість як повноцінного розвитку території, так і вузла в цілому.

Концепція формування функціонально-планувальної структури вузлів ділової активності на основі методики аналізу їхнього містобудівного розміщення й з'ясування їхньої місії є однією з можливостей створення їхнього архітектурного середовища в сучасних умовах планувальної організації Києва.

Література:

1. Стратегія розвитку найбільшого міста: погляд у майбутнє (науково-методологічний підхід) / Н. рук. авт. кол. проф. Е. Г. Аніміца, проф. В. С. Бочко. – Єкатеринбург: 2003. – 600 с.
2. Смоляр І. М. Термінологічний словник по містобудуванню. – М.: РОХОС, 2004.
3. Габрель М. М. Просторова організація містобудівних систем / НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Київ: Видавничий дім А.С.С., 2004.

Надійшла до редакції 30.11.2009

РОЛЬ КЕЛЬТСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ У ПРОЦЕСІ ОНОВЛЕННЯ МИСТЕЦТВА СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Устименко-Косоріч О.А., канд. м-ва, доцен кафедри кіультурології
та кіно-, телемистецтва

Інститут культури і мистецтв Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка

Анотація. Стаття присвячена виявленню стилістичних особливостей у мистецтві середини ХХ століття, що відбувались під впливом кельтської культурної традиції.

Ключові слова: мас-культура, молодіжний рух, кельтський ренесанс.

Аннотация. Устименко-Косорич Е.А. Роль кельтской традиции в обновленном процессе искусства середины ХХ столетия. Статья посвящена выявлению стилистических особенностей в искусстве середины ХХ столетия, которые происходили под влиянием кельтской культурной традиции.

Ключевые слова: масс-культура, молодежное движение, кельтский ренессанс.

Annotation. Ustymenko-Kosorich O. Role of the Celtic tradition in process of art of middle ХХ of century. Стаття присвячена виявленню стилістичних особливостей у мистецтві середини ХХ століття, що відбувались під впливом кельтської культурної традиції.

Key words: mass culture, youth movement, the Celtic Renaissance.